

16- Kurban vacip mi sünnet mi içtihatlar neden farklı?

AYETLERİN FARKLI ANLAMLARA GELEBİLMESİ SEBEBİYLE OLUŞAN İHTİLAF

1. MİSAL

Genellikle gençler şu soruyu sormaktadır: “Kur’an aynı, ayet aynı; peki neden hükümler farklı?”

Bu sorunun cevabı, ayetlerin çok anlamlı yapısında gizlidir. Şimdi, **ayetlerin farklı anlamlara gelebilme özelliğinden** doğan bir ihtilafa örnek vereceğiz. Böylece, ihtilafın bir sapma değil; aynı kaynaktan doğan farklı hikmet yolları olduğu daha derinden anlaşılmış olsun.

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ؟

Muhakkak biz sana Kevser’i verdik

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ؟

Öyleyse Rabbin için namaz kıl ve kurban kes. (Kevser 1-2)

Mesele şu: Kurban kesmek,

- Hanefi’ye göre vacip,
- Şafi’ye göre sünnet.

E peki şimdi gençler soruyor: “Hocam bu nasıl iş ya! Kur’an aynı, ayet aynı, nasıl biri ‘mecbur’, biri ‘isteğe bağlı’ diyebiliyor?” bir vacip biri sünnet diyor? Şimdi bu ayetin muhatabı kim? **İmam-ı Azam** diyor ki:

İlk ayet (إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ؟) Muhakkak biz sana Kevser’i verdik) Peygamberimize.

Ama ikinci ayet (فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ؟) ümmete hitap ediyor.

Yani: “Ey ümmet! Namaz kılın, kurban kesin!” O yüzden kurban kesmek **vaciptir**.

Buradaki namaz; ümmete emredilen beş vakit namazdır. Kurban kesme emri de bu ümmetin bizzat kendisine yapılmıştır. Dolayısıyla kurban kesmek vaciptir.

İmam Şafi ve İmameyn diyor ki: Ayetin tamamı Peygamber Efendimize hitap ediyor. O

zaman kurban emri **Efendimize farz**, bize ise sadece **onun yolundan gitmek suretiyle sünnet**. Buradaki namaz; beş vakit namaz olmayıp, gece namazıdır. Zira gece namazı peygamberimize farz idi. Ayetteki “Kurban kes” emri de bizzat peygamberimize yapılmış, kurban kesmek sadece efendimize farz edilmiştir. Ümmete ise, peygamberimize tabi olması cihetiyle sünnettir.

Şimdi Şöyle Düşün: Ayetin muhatabının **Efendimiz mi yoksa ümmet mi** olduğu kesin midir? Hayır. Çünkü **ayet buna açık kapı bırakmış**. İşte bu “ihtimal” alanına **“içtihat”** girer. İki ihtimal de doğru olabilir. Çünkü kelam-ı ezeli, **beşer sözü değil ki tek manaya sıkışsın!** Kur’an’ın kelimeleri **çok anlamlı**, yani **çok şeritli otoban** gibi. Her müctehid, o otobanın **kendi şeridinden** gidiyor. Hepsi aynı istikamete çıkıyor ama yol **farklı**.

Kur’an bir gökkuşağı gibi, sen sarısını görürsün, ben yeşilini... Bir başkası hepsini görür ama sadece birini uygular. Ve **mezhep imamları**, bu gökkuşağından **farklı renkteki hikmetleri** görüp hüküm çıkarmışlardır.

Kurban bir ibadettir ► bunda hiç ihtilaf yok! İhtilaf sadece: Farz mı? Vacip mi? Sünnet mi?

Bu da **ayet çok anlamlı olduğu için** doğal. Kim “ya birine vacip, birine sünnet nasıl olur?” diyorsa; Allah’ın kelamını **gazete manşeti** gibi zannediyor. Kur’an’ı **WhatsApp mesajı gibi** kısa ve tek yönlü sanıyor. Kelam-ı ezeliyi **beşer kelamına** benzetiyor.

“Tek mezhep olsun, tek hüküm olsun” demek; **Kur’an’ın bu zenginliğini fakirleştirmektir**. “Her mezhep, Kur’an’daki başka bir cevheri parlatmıştır.” demek; **gerçek anlamda Kur’an’a teslimiyettir**.